CD spektroskopie a konformační vlastnosti DNA

Michaela Vorlíčková Institute of Biophysics Academy of Sciences of the Czech Republic, v.v.i. Brno

Laboratory of Biophysics of nucleic acids

Kypr, J., Kejnovska, I., Renciuk, D., Vorlickova, M.: Nucleic Acids Res. **37** (2009) 1713-1725

Cirkulární dichroismus a optická aktivita biopolymerů

) optická aktivita – chirální látky (aminokyseliny, cukry) úhel stočení roviny polarizovaného světla, ORD
Paprsek, levo-, pravotočivý, paprsek prochází prostředím...
Phenomenon, veličina

Specific rotation $[\alpha]^{T}_{\lambda} = \alpha/cI$

Cirkulární dichroismus a optická aktivita biopolymerů

-) optická aktivita chirální látky (aminokyseliny, cukry) úhel stočení roviny polarizovaného světla, ORD
-) CD princip, veličiny, elipticita, ΔA , $\Delta \epsilon$, vztah mezi ORD a CD

Elipticita $\boldsymbol{\phi}$ [$\boldsymbol{\theta}$]tg $\boldsymbol{\theta}$ = b/a= $\boldsymbol{\varepsilon}_L - \boldsymbol{\varepsilon}_R , \boldsymbol{\varepsilon}_L + \boldsymbol{\varepsilon}_R$ Cirkulární dichroismus $\boldsymbol{\Delta}\boldsymbol{\varepsilon}$ $\boldsymbol{\Delta}\boldsymbol{\varepsilon}$ = $\boldsymbol{\varepsilon}_L - \boldsymbol{\varepsilon}_R = \boldsymbol{\Delta}A/cI, \boldsymbol{\theta}$ = 3300. $\boldsymbol{\Delta}\boldsymbol{\varepsilon}$

CD of proteins

Podmínky vzniku CD DNA

Podmínky vzniku CD

ABSORBCE

+ CD

CHIRALITA

Cirkulární dichroismus a optická aktivita biopolymerů

) optická aktivita – chirální látky (aminokyseliny, cukry) úhel stočení roviny polarizovaného světla, ORD

) CD – princip, veličiny, elipticita, ΔA, Δε, vztah mezi ORD a CD

) Výhody a nevýhody CD spektroskopie ve srovnání s jinými metodami studia biopolymarů

Výhody Citlivost - nízká koncentrace studované látky snadná rozpustnost i v extrémních podmínkách Snadná manipulace - titrace přechody mezi různými strukturami celý konformační prostor

Rozlišení mezi kooperativními a nekooperativními změnami

Nevýhody Pro složité molekuly jakými je DNA chybí explicitní vztah mezi spektrem CD a strukturoju

C,D,E,T

Tunis-Schneider, M.J.B. + Maestre, M.F.

Příklady nekooperativních a kooperativních změn

Nekooperativní změny v rámci téže struktury

Kooperativní změny mezi diskrétními strukturami Ivanov, V.

Sasisekharan

Dickerson

B

Dickerson

CD spectral changes accompanying B-Z transition of poly(dG-dC)

wavelength [nm]

ΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ

Vorlíčková, M., Sklenář, V., Kypr, J.: J. Mol. Biol. 166 (1983) 85-92

ΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ

X-DNA

B

ALTERNATING A-T FRAGMENT WITH HOOGSTEEN BASE PAIRING

Subirana, J. Proc.Nat.Acad.Sci.USA, **99**, pp. 2806, 2002. Biochemistry, **43**, pp. 4092 - 4100, 2004.

Alternating (Pu-Py)_n

$(Pu)_n \cdot (Py)_n$ complexes

DNA Triplex Pyrimidine. Purine. Pyrimidine

DNA TRIPLEX

TCCTCCTTTTTAGGAGGATTTTTGGTGGT

Radhakrishnan, I., Patel, D.J. (1993)

Pyrimidine. Purine. Purine

Quadruplexes

frequently occur in promoters of genes and were shown to control their expression.

Two parallel-bonded duplexes are intercalated in the antiparallel fashion

i - motif

TCCCCA CCTT CCCCA CCCTCCCACCCTCCC CA

CD spectra reflecting formation of a parallel and antiparallel guanine quadruplex

d(TAGGGTTAGGGT)

Parkinson, G.N., Lee, M.P.H, Neidle, S. Nature 417 (2002) 876-880.

Human telomeric DNA forms quadruplex

5'-TTAGGGTTAGGGTTAGGGTTAGGGTTAGGGTTAGGG......3'

Telomeric DNA is associated with aging

The telomere quadruplex became a target for developing anticancer drugs

Guanine quadruplex topology of human telomere DNA is governed by the number of (TTAGGG) repeats. *Nucleic Acids Res.* **33** (2005) 5851-5860.

Luu, K.N., Phan, A.T., Kuryavyi, V., Lacroix, L., Patel, D.J. (2006) J.Am.Chem.Soc., 128, 9963-9970.

Ambrus, A., Chen, D., Dai, J., Bialis, T., Jones,
R.A., Yang, D. (2006) Nucleic Acids Res. 34,
2723–2735.

Phan, A. T., Luu, K.N., Patel, D.J. (2006)
Nucleic Acids Res., 34, 5715-5719.

What is the structure of the bead?

AAAG₂(TTAG₂)₂AA

Luu, et al.: J.Am.Chem.Soc., 128 (2006) 9963-9970.

Ambrus, et al.: Nucleic Acids Res. 34 (2006) 2723–2735.

3 + 1

Phan. at al.: Nucleic

Acids Res. 34 (2006)

5715-5719.

BASKET two tetrads

 $G_3(TTAG_3)_3T$ Lim. et al.: J.Am.Chem.Soc.

<u>131 (2009) 4301–</u>4309.

CHAIR

 $AG_3(TTAG_3)_3$

He et al.: Nucleic Acids Res. 32 (2004) 5359-5367.

Matsugami, et al.:. Nucleic acids symp. series, 50 (2006) 45-46.

Xu et al.: Bioorg.& Medicinal Chem. 14 (2006) 5584 – 5591.

syn

anti

0.2-5 mM strand concentration in NMR 3-50 µM strand concentration in CD

 $\mathbf{K}^+$

 $G_3(TTAG_3)_3$ $AG_3(TTAG_3)_3$ $TTAG_3(TTAG_3)_3$

Balagurumoorthy, Brahmachari: J. Biol. Chem. 269 (1994) 21858-21869. Redon et al.: Nucleic Acids Res. 31 (2003) 1605-1613.

Parkinson, Lee, Neidle: AG₃(TTAG₃ Nature 417 (2002) 876-880. PARALLEL

BASKET

What may be the reason that different quadruplex structures were observed by various methods?

What may be the reason that different quadruplex structures were observed by various methods?

The arrangement of the human telomere quadruplex is polymorphic and depends on DNA concentration. The particular structures may perform distinct functions.

CHIROPTICKÉ METODY

Optická rotační disperze-ORD

Závislost úhlu stočení roviny polarizace lineárně polarizovaného světla průchodem opticky aktivní látkou na vlnové délce procházejícího záření. (180-800 nm)

Cirkulární dichroismus-CD

Závislost rozdílu absorpce pro vlevo a vpravo kruhově polarizované světlo na vlnové délce absorbovaného záření v oblasti energií elektronových přechodů. (180-1000 nm)

Infračervený cirkulární dichroismus-IRCD (VCD)

Závislost rozdílu absorpce pro vlevo a vpravo kruhově polarizované světlo na vlnové délce absorbovaného záření v oblasti energií vibračních přechodů. (1-5 um)

Fluorescenčně detegovaný cirkulární dichroismus-FDCD

Závislost rozdílu intenzity fluorescence, excitované vlevo a vpravo kruhově polarizovaným světlem na vlnové délce excitačního záření. (~ 200 nm až vlnová délka emise)

Cirkulárně polarizovaná luminiscence (emise)-CPL (CPE)

Spektrální průběh rozdílu intenzit (spontánní) emise vlevo a vpravo cirkulárně polarizovaného světla. (Interval vlnových délek emise chromoforu)

Cirkulární diferenciální Ramanův rozptyl-Raman CID

Spektrální průběh rozdílů intenzit Ramanova rozptylu vlevo a vpravo kruhově polarizovaného dopadajícího záření. (Interval vlnových délek Ramanova jevu)

CD spektroskopie a konformační vlastnosti nukleových kyselin Otázky

-) Co je optická aktivita, chirální látky, optická rotace, cirkulární dichroismus
-) Jaké jsou (dvě) podmínky vzniku cirkulárního dichroismu (přislušná látka musí být chirální a absorbovat světlo)
-) které komponenty odpovídají za vznik CD nukleových kyselin a proteinů
-) Jaké jsou výhody a nevýhody metody CD ve srovnání s dalšími metodami struktury biopolymerů
-) Co je podstatou unikátní citlivosti metody CD ke strukturním změnám v NA?
-) Co je optická rotační disperse a Cottonův efekt?
-) Podstata nekooperativních a kooperativních změn
-) Globální charakteristika forem B, A a Z DNA (zejména žlábky, obrácená topologie párů bází v případě Z formy)
-) nekanonické sekundární struktury DNA
-) typy čtyřřetězcových uspořádání NA